Europeiska unionens officiella tidning

SV
C-serien

C/2024/6830

29.11.2024

RÅDETS REKOMMENDATION

av den 21 oktober 2024

om Rumäniens ekonomiska politik, budgetpolitik, sysselsättningspolitik och strukturpolitik

(C/2024/6830)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD UTFÄRDAR DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1263 av den 29 april 2024 om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och om multilateral budgetövervakning samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 ([1]), särskilt artikel 3.3,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigering av makroekonomiska obalanser ([2]), särskilt artikel 6.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

(1) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 ([3]), genom vilken faciliteten för återhämtning och resiliens (*faciliteten*) inrättades, trädde i kraft den 19 februari 2021. Faciliteten ger ekonomiskt stöd till medlemsstaterna för genomförandet av reformer och investeringar och utgör en finanspolitisk impuls som finansieras av unionen. I enlighet med prioriteringarna för den europeiska planeringsterminen för samordning av den ekonomiska politiken bidrar faciliteten till den ekonomiska och sociala återhämtningen och till genomförandet av hållbara reformer och investeringar, i synnerhet reformer och investeringar för att främja den gröna och den digitala omställningen och göra medlemsstaternas ekonomier mer resilienta. Den bidrar också till att stärka de offentliga finanserna och stimulera tillväxt och sysselsättning på medellång och lång sikt, förbättra den territoriella sammanhållningen inom unionen och stödja det fortsatta genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

(2) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/435 ([4]) (*REPowerEU-förordningen*), som antogs den 27 februari 2023, syftar till att fasa ut unionens beroende av import av ryska fossila bränslen. Detta skulle bidra till energitrygghet och diversifiering av unionens energiförsörjning, samtidigt som användningen av förnybar energi, energilagringskapaciteten och energieffektiviteten ökar. Rumänien har lagt till ett nytt REPowerEU-kapitel i sin

([1]) EUT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) EUT L 306, 23.11.2011, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens (EUT L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([4]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/435 av den 27 februari 2023 om ändring av förordning (EU) 2021/241 vad gäller REPowerEU-kapitel i planer för återhämtning och resiliens och om ändring av förordningarna (EU) nr 1303/2013, (EU) 2021/1060 och (EU) 2021/1755 samt direktiv 2003/87/EG (EUT L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

nationella återhämtnings- och resiliensplan för att på så sätt finansiera viktiga reformer och investeringar som ska bidra till att målen för REPowerEU uppnås.

(3) Den 16 mars 2023 offentliggjorde kommissionen ett meddelande med titeln *EU:s konkurrenskraft på lång sikt – efter 2030* för att ge underlag för politiska beslut och skapa ramvillkor för ökad tillväxt. I meddelandet fastställs konkurrenskraft med avseende på nio ömsesidigt förstärkande faktorer. Bland dessa faktorer är tillgång till privat kapital, forskning och innovation, utbildning och kompetens samt en fungerande inre marknad de främsta politiska prioriteringarna för reformer och investeringar, för att ta itu med aktuella produktivitetsutmaningar och bygga upp långsiktig konkurrenskraft i unionen och dess medlemsstater. Den 14 februari 2024 offentliggjorde kommissionen ett meddelande med titeln *Årsrapport för 2024 om den inre marknaden och konkurrenskraften*. I det meddelandet beskrivs konkurrensförmågan hos och konkurrensutmaningarna för den europeiska inre marknaden, och den årliga utvecklingen mäts enligt de nio fastställda faktorerna för konkurrenskraft.

(4) Den 21 november 2023 antog kommissionen 2024 års årliga översikt över hållbar tillväxt, vilket utgjorde starten för 2024 års omgång av den europeiska planeringsterminen för samordning av den ekonomiska politiken. Den 22 mars 2024 godkände Europeiska rådet prioriteringarna i 2024 års årliga översikt över hållbar tillväxt, som är inriktade på de fyra principerna för konkurrenskraftig hållbarhet. Den 21 november 2023 antog kommissionen, på grundval av förordning (EU) nr 1176/2011, även 2024 års rapport om förvarningsmekanismen, enligt vilken Rumänien är en av de medlemsstater som kan påverkas eller riskerar att påverkas av obalanser och som skulle bli föremål för en fördjupad granskning. Kommissionen antog också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet samt ett förslag till 2024 års gemensamma sysselsättningsrapport med en analys av genomförandet av riktlinjerna för sysselsättningspolitiken och principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Rådet antog rekommendationen om den ekonomiska politiken i euroområdet ([5]) (*2024 års rekommendation om euroområdet*) den 12 april 2024 och den gemensamma sysselsättningsrapporten den 11 mars 2024.

(5) Den 30 april 2024 trädde unionens nya ram för ekonomisk styrning i kraft. Ramen omfattar den nya förordning (EU) 2024/1263 om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och om multilateral budgetövervakning, rådets ändrade förordning (EG) nr 1467/97 ([6]) om påskyndande och förtydligande av tillämpningen av förfarandet vid alltför stora underskott och rådets ändrade direktiv 2011/85/EU ([7]) om krav på medlemsstaternas budgetramverk. Målen för den nya ramen för ekonomisk styrning är att främja sunda och hållbara offentliga finanser, hållbar och inkluderande tillväxt och resiliens genom reformer och investeringar, och förhindra alltför stora underskott i de offentliga finanserna. Den nya ramen för ekonomisk styrning främjar även nationellt egenansvar och har ett större fokus på ett medelfristigt perspektiv, i kombination med en mer effektiv och enhetlig övervakning. Varje medlemsstat ska lämna in en nationell medelfristig finans- och strukturpolitisk plan till rådet och kommissionen. En nationell medelfristig finans- och strukturpolitisk plan innehåller en medlemsstats åtaganden vad gäller offentliga finanser, reformer och investeringar och omfattar en planeringshorisont på fyra eller fem år, beroende på den nationella valperiodens längd. Nettoutgiftsbanan ([8]) i de nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska planerna ska uppfylla kraven i förordning (EU) 2024/1263, däribland kraven på att den offentliga skulden senast vid anpassningsperiodens slut förs in, eller hålls kvar, på en sannolikt nedåtgående bana, eller att den bibehålls på en sund nivå under 60 % av bruttonationalprodukten (BNP) och att den minskar och/eller håller underskottet i de offentliga finanserna under fördragets referensvärde på 3 % av BNP på medellång sikt. Om en medlemsstat åtar sig att genomföra ett antal relevanta reformer och investeringar i enlighet med kriterierna i förordning (EU) 2024/1263 kan anpassningsperioden förlängas med högst tre år. För att stödja utarbetandet av dessa nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska planer offentliggjorde kommissionen den 21 juni 2024 vägledning om den information som medlemsstaterna ska lämna i sina nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska planer och i sina årliga lägesrapporter. I enlighet med artiklarna 5 och 36 i förordning (EU) 2024/1263 översände kommissionen, i tillämpliga fall, referensbanor och teknisk information till medlemsstaterna. Medlemsstaterna ska lämna in sina nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska planer senast den 20 september 2024, såvida inte medlemsstaten och kommissionen enas om att förlänga tidsfristen med en rimlig tidsperiod. I enlighet med de nationella rättsliga ramarna får medlemsstaterna diskutera sina utkast till medelfristiga

([5]) Rådets rekommendation av den 12 april 2024 om den ekonomiska politiken i euroområdet (EUT C, C/2024/2807, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Rådets förordning (EG) nr 1467/97 av den 7 juli 1997 om påskyndande och förtydligande av tillämpningen av förfarandet vid alltför stora underskott (EGT L 209, 2.8.1997, s. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Rådets direktiv 2011/85/EU av den 8 november 2011 om krav på medlemsstaternas budgetramverk (EUT L 306, 23.11.2011, s. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Nettoutgifter enligt definitionen i artikel 2.2 i förordning (EU) 2024/1263. *Nettoutgifter* är offentliga utgifter efter avdrag för i) ränteutgifter, ii) diskretionära åtgärder på inkomstsidan, iii) utgifter för unionsprogram som till fullo motsvaras av inkomster i form av unionsmedel, iv) nationella utgifter för samfinansiering av program som finansieras av unionen, v) konjunkturberoende delar av utgifter för arbetslöshetsersättning, samt vi) engångsåtgärder och andra tillfälliga åtgärder.

planer med sina nationella parlament, be de oberoende finanspolitiska institutionerna att avge ett yttrande och samråda med arbetsmarknadens parter och andra nationella intressenter.

(6) Under 2024 fortsätter den europeiska planeringsterminen för samordning av den ekonomiska politiken att utvecklas i takt med genomförandet av faciliteten. Ett fullständigt genomförande av återhämtnings- och resiliensplanerna är fortsatt viktigt för att de politiska prioriteringarna inom ramen för den europeiska planeringsterminen ska ge resultat, eftersom planerna bidrar till en effektiv hantering av alla eller en betydande del av de utmaningar som konstaterats i de relevanta landsspecifika rekommendationer som utfärdats på senare år. De landsspecifika rekommendationerna från 2019, 2020, 2022 och 2023 är lika relevanta för de återhämtnings- och resiliensplaner som granskats, uppdaterats eller ändrats i enlighet med artiklarna 14, 18 och 21 i förordning (EU) 2021/241.

(7) Den 31 maj 2021 lämnade Rumänien in sin nationella återhämtnings- och resiliensplan till kommissionen i enlighet med artikel 18.1 i förordning (EU) 2021/241. Kommissionen har med stöd av artikel 19 i förordning (EU) 2021/241 bedömt återhämtnings- och resiliensplanens relevans, ändamålsenlighet, effektivitet och enhetlighet i enlighet med bedömningsriktlinjerna i bilaga V till den förordningen. Den 29 oktober 2021 antog rådet sitt genomförandebeslut om godkännande av bedömningen av Rumäniens återhämtnings- och resiliensplan ([9]), som ändrades den 8 december 2023 i enlighet med artikel 18.2 i förordning (EU) 2021/241 för att uppdatera det högsta ekonomiska bidraget för icke återbetalningspliktigt ekonomiskt stöd och i enlighet med artikel 21 i förordning (EU) 2021/241 för att ändra återhämtnings- och resiliensplanen på grund av objektiva omständigheter samt för att inkludera REPowerEU-kapitlet ([10]). Delutbetalningarna ska verkställas på villkor att kommissionen antar ett beslut i enlighet med artikel 24.5 i förordning (EU) 2021/241 om att Rumänien på ett tillfredsställande sätt har uppnått de relevanta delmål och mål som anges i rådets genomförandebeslut. Om delmålen och målen ska anses ha uppnåtts på ett tillfredsställande sätt måste delmål och mål som tidigare uppnåtts förbli uppnådda.

(8) Den 13 maj 2024 lade Rumänien fram sitt nationella reformprogram för 2024. I enlighet med artikel 27 i förordning (EU) 2021/241 återspeglar 2024 års nationella reformprogram också Rumäniens halvårsvisa rapporter om framstegen för att nå målen i återhämtnings- och resiliensplanen.

(9) Den 19 juni 2024 offentliggjorde kommissionen 2024 års landsrapport för Rumänien. Rapporten innehöll en bedömning av Rumäniens framsteg avseende de relevanta landsspecifika rekommendationer som rådet antog mellan 2019 och 2023, och en utvärdering av landets genomförande av återhämtnings- och resiliensplanen. På grundval av denna analys konstaterades i landsrapporten brister i fråga om de utmaningar som inte eller endast delvis hade åtgärdats genom återhämtnings- och resiliensplanen, och även nya och framväxande utmaningar. I landsrapporten bedömdes också Rumäniens framsteg avseende genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter och uppnåendet av unionens överordnade mål för sysselsättning, kompetens och fattigdomsbekämpning samt framstegen med att uppnå Förenta nationernas mål för hållbar utveckling.

(10) Kommissionen har genomfört en fördjupad granskning enligt artikel 5 i förordning (EU) nr 1176/2011 för Rumänien. De viktigaste resultaten av kommissionens bedömning av makroekonomiska sårbarheter för Rumänien enligt den förordningen offentliggjordes i mars 2024. Den 19 juni 2024 drog kommissionen slutsatsen att Rumänien har alltför makroekonomiska obalanser. Framför allt förekommer sårbarheter i samband med betalningsbalansen, främst kopplade till ett stort och växande underskott i de offentliga finanserna, vilket alltjämt är ett problem, samtidigt som det betydande pris- och kostnadstrycket har ökat och de politiska insatserna har varit svaga. Underskottet i bytesbalansen förbättrades något under 2023, huvudsakligen på grund av svagare privat konsumtion och vinster i bytesförhållandet gentemot utlandet, men det är fortfarande stort och förväntas vara konstant i år och förbättras 2025. Till följd av detta förbättras inte längre den finansiella nettoutlandsställningen som andel av BNP trots den höga nominella BNP-tillväxten, och det finns en risk för att ett fortsatt stort underskott i bytesbalansen kommer att leda till en än mer negativ finansiell nettoutlandsställning. Den samlade inflationen och kärninflationen har minskat men kärninflationen är fortfarande mycket hög och ligger precis under den toppnotering som uppnåddes 2023 och är högre än för ett år sedan. Löne- och arbetskostnaderna ökade snabbare under 2023 och fortsatte att öka under 2024, vilket avspeglade stora ökningar av minimilöner och löner i den offentliga sektorn mot bakgrund av en stram arbetsmarknad. Detta har lett till problem med kostnadskonkurrenskraften, medan den icke-kostnadsrelaterade konkurrenskraften fortsätter att hämmas av strukturella flaskhalsar. Alla dessa faktorer ökar farhågorna om att den minskade konkurrenskraften blir bestående och att den nödvändiga förbättringen av handelsbalansen försenas. Det finanspolitiska läget, som är den främsta orsaken till det stora underskottet i bytesbalansen, har försämrats under det senaste året. Det stora budgetunderskottet förväntas förvärras något ytterligare under 2024 och 2025. Den offentliga skuldkvoten ökade trots den höga nominella BNP-tillväxten. Den är alltjämt måttlig och ligger på 50,9 %, men med en stor andel i utländsk valuta. Långvarigt

([9]) ST 12319/21 och ST 12319/21 ADD 1.
([10]) Rådets genomförandebeslut av den 8 december 2023 om ändring av genomförandebeslut av den 29 oktober 2021 om godkännande av bedömningen av Rumäniens återhämtnings- och resiliensplan (ST 15833/23 och ST 15833/23 ADD 1).

höga underskott i de offentliga finanserna kan driva på utlandsskulden och göra Rumänien mer beroende av externa finansieringskällor vilket gör landet sårbart för förändringar i investerarnas förtroende och externa chocker. De politiska insatserna mot de identifierade sårbarheterna har varit svaga. En trovärdig konsolidering av de offentliga finanserna är avgörande för att minska riskerna för ekonomins stabilitet. Det kräver efterlevnad av rekommendationerna enligt förfarandet vid alltför stora underskott och ett fullständigt genomförande av de finans- och strukturreformer som ingår i återhämtnings- och resiliensplanen, särskilt de som syftar till att strukturellt öka offentliga inkomster, och mycket striktare utgiftskontroller än under de senaste åren. Om ytterligare reformer och investeringar enligt återhämtnings- och resiliensplanen utöver finans- och strukturreformer genomförs skulle även detta öka konkurrenskraften.

(11) Enligt uppgifter som validerats av Eurostat ökade Rumäniens underskott i de offentliga finanserna från 6,3 % av BNP 2022 till 6,6 % av BNP 2023, samtidigt som den offentliga skulden ökade från 47,5 % av BNP i slutet av 2022 till 48,8 % av BNP i slutet av 2023.

(12) Rumänien har varit föremål för förfarandet vid alltför stora underskott sedan 2020. Den 3 april 2020 antog rådet enligt artikel 126.6 i fördraget beslut (EU) 2020/509 ([11]) om förekomsten av ett alltför stort underskott i Rumänien på grund av landets planerade bristande efterlevnad 2019 av underskottskriteriet i fördraget, och utfärdade en rekommendation ([12]) enligt artikel 126.7 i fördraget i syfte att komma till rätta med det alltför stora underskottet i de offentliga finanserna senast 2022. Mot bakgrund av den djupa nedgången i den ekonomiska aktiviteten till följd av covid-19-pandemin antog rådet den 18 juni 2021 en reviderad rekommendation till Rumänien ([13]) enligt artikel 126.7 i EUF-fördraget i syfte att komma till rätta med det alltför stora underskottet senast 2024 (*rekommendationen av den 18 juni 2021*).

(13) I rekommendationen av den 18 juni 2021 rekommenderade rådet Rumänien att minska sitt samlade underskott till 8,0 % av BNP 2021, till 6,2 % av BNP 2022, till 4,4 % av BNP 2023 och till 2,9 % av BNP 2024. Detta var förenligt med nominella ökningar av de primära offentliga nettoutgifterna på 3,4 % 2021, 1,3 % 2022, 0,9 % 2023 och 0,0 % 2024. Det motsvarade årliga strukturella anpassningar på 0,7 % av BNP 2021, 1,8 % 2022, 1,7 % a BNP 2023 och 1,5 % av BNP 2024. I rekommendationen av den 18 juni 2021 angavs också att alla oförutsedda vinster bör användas till att minska underskottet i de offentliga finanserna och att Rumänien minst var sjätte månad bör rapportera om de framsteg som gjorts vad gäller genomförandet av rekommendationen, till dess att det alltför stora underskottet har korrigerats.

(14) Det samlade underskottet uppgick 2023 till 6,6 % av BNP, vilket innebär att det överordnade målet på 4,4 % av BNP enligt förfarandet vid alltför stora underskott missades med bred marginal. Huvudorsaken till denna avvikelse var en fortsatt stor ökning av de offentliga utgifterna, främst på grund av sociala transfereringar, utgifter för varor och tjänster och kapitalutgifter. Det samlade underskottet 2023 påverkades också av registreringen av lönebetalningar i den offentliga sektorn (som motsvarade 0,5 % av BNP) till följd av domstolsbeslut. En viktig aspekt var det makroekonomiska läget, som var gynnsamt för konsolidering av de offentliga finanserna. Rumäniens ekonomiska resultat har sedan antagandet av rekommendationen i juni 2021 i stort sett legat i linje med förväntningarna, trots de ekonomiska chocker som har inträffat sedan dess. De offentliga inkomsterna ökade mycket snabbare än beräknat till följd av en skatteintensiv sammansättning av den ekonomiska tillväxten och den höga inflationen.

(15) Den finanspolitiska anpassningen under 2023 var lägre än vad rådet rekommenderade. Rumäniens strukturella saldo var i stort sett oförändrat 2023 jämfört med den förbättring på 1,7 % av BNP som rådet rekommenderade. Ökningen av de primära nettoutgifterna (justerade för engångsåtgärder och finanspolitiska åtgärder på intäktssidan) var under 2023 högre än vad som rekommenderades, och låg på 11,8 % av BNP jämfört med det mål på 0,9 % som rådet rekommenderade. Liksom under de tidigare år som omfattas av rekommendationen av den 18 juni 2021 användes de flesta av de oförutsedda vinsterna på intäktssidan för att finansiera ytterligare utgifter. Mot ovanstående bakgrund anser kommissionen att Rumänien inte har vidtagit effektiva åtgärder som svar på rekommendationen av den 18 juni 2021.

(16) Den 10 maj 2024 rapporterade de rumänska myndigheterna om ”åtgärder som vidtagits för att korrigera det alltför stora underskottet”. I denna rapport bekräftades det mål för underskottet i de offentliga finanserna 2024 på 4,9 % av BNP som fanns med i budgeten, men i rapporten betonades också att budgetgenomförandet under årets tre första månader hade resulterat i ett budgetunderskott på 2,06 % av BNP, dvs. 0,6 procentenheter av BNP över det underskott som noterades för samma period 2023, då underskottet för helåret var 6,6 % av BNP. Det högre

([11]) Rådets beslut (EU) 2020/509 av den 3 april 2020 om förekomsten av ett alltför stort underskott i Rumänien (EUT L 110, 8.4.2020, s. 58, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2020/509/oj).

([12]) Rådets rekommendation av den 3 april 2020 i syfte att få situationen med ett alltför stort offentligt underskott att upphöra i Rumänien (EUT C 116, 8.4.2020, s. 1).

([13]) Rådets rekommendation av den 18 juni 2021 i syfte att få situationen med ett alltför stort offentligt underskott att upphöra i Rumänien (EUT C 304, 29.7.2021, s. 111).

underskottet under de första tre månaderna 2024 jämfört med samma period 2023 beror i huvudsak på en snabb ökning av de offentliga utgifterna, främst på grund av högre investeringsutgifter.

(17) Enligt kommissionens vårprognos 2024 kommer BNP i fasta priser att öka med 3,3 % 2024 och med 3,1 % 2025, och inflationen mätt genom det harmoniserade konsumentprisindexet (HIKP) kommer att uppgå till 5,9 % 2024 och 4,0 % 2025.

(18) I vårprognosen 2024 förväntar sig kommissionen ett underskott i de offentliga finanserna på 6,9 % av BNP 2024, medan den offentliga skuldkvoten i förhållande till BNP förväntas öka till 50,9 % till slutet av 2024. Den förväntade ökningen av underskottet under 2024 återspeglar främst en snabb ökning av de löpande offentliga utgifterna. Lönerna i den offentliga sektorn förväntas öka kraftigt till följd av den senaste tidens diskretionära löneökningar inom utbildnings-, hälso- och försvarssektorerna. Omräkningen av pensionerna i samband med pensionsreformen kommer att medföra en kortsiktig kostnad 2024 och 2025, men kommer därefter att ge stora besparingar på medellång och lång sikt. Under 2024 förväntas de offentliga investeringarna som andel av BNP i stort sett ligga kvar på samma höga nivå som 2023 som en följd av de lokala myndigheternas snabbt växande kapitalutgifter och utnyttjandet av medel från faciliteten.

(19) Under 2024 förväntas de offentliga inkomsterna öka snabbare än den nominella BNP-tillväxten till följd av en ”skatteintensiv” sammansättning av den ekonomiska tillväxten, insatser för att förbättra skatteuppbörden genom digitalisering av skattesystemet samt effekterna av ett paket med inkomstförstärkande åtgärder som antogs hösten 2023 och som förväntas öka de offentliga inkomsterna med omkring 1 % av BNP. Paketet består främst av en ökning av företagsbeskattningen, särskilt för mikroföretag, en ökad beskattning av fysiska personer till följd av ett partiellt avskaffande av förmånliga skattelättnader inom bygg- och jordbrukssektorerna, avskaffandet av lägre mervärdesskattesatser för utvalda varor och tjänster, en höjning av punktskatterna och en särskild skatt på bankers och multinationella företags omsättning. Paketet omfattar också åtgärder på utgiftssidan, bland annat rationalisering av den offentliga förvaltningen och strängare villkor för offentliganställdas rätt till semesterkuponger och livsmedelsförmåner. Enligt kommissionens beräkningar förväntas finanspolitiken ha en i stort sett neutral inriktning på 0,1 % av BNP 2024.

(20) Utgifter uppgående till 1,0 % av BNP kommer att bli finansierade av icke återbetalningspliktigt stöd (*bidrag*) inom ramen för faciliteten under 2024, jämfört med 0,1 % av BNP 2023, enligt kommissionens vårprognos 2024. Utgifter som finansieras genom bidrag inom ramen för faciliteten kommer att möjliggöra kvalitativa investeringar och produktivitetshöjande reformer utan att ha någon direkt inverkan på Rumäniens offentliga saldo eller skuldsättning. Rumänien antar att utgifter som finansieras genom lån från faciliteten kommer att uppgå till 0,2 % av BNP 2024 och 1,2 % av BNP 2025, jämfört med 0,3 % av BNP 2023.

(21) Den 14 juli 2023 rekommenderade rådet [14] Rumänien att vidta åtgärder för att avveckla de gällande krisstödsåtgärderna på energiområdet och använda de besparingar som görs till följd av detta för att minska underskottet i de offentliga finanserna så snart som möjligt under 2023 och 2024. Rådet rekommenderade dessutom att om nya ökningar av energipriset skulle kräva nya eller fortsatta stödåtgärder ska Rumänien säkerställa att sådana stödåtgärder är inriktade på att skydda utsatta hushåll och företag, att de är finanspolitiskt överkomliga och att de bevarar incitamenten till energibesparingar. Enligt kommissionens vårprognos 2024 beräknas budgetkostnaden netto [15] för krisstödsåtgärderna på energiområdet uppgå till 0,3 % av BNP 2023 och förväntas uppgå till - 0,1 % av BNP 2024 och 2025. Stödordningar med en sammantagen effekt motsvarande 0,5 % av BNP 2024 och 0,4 % av BNP 2025 förväntas fortsätta, men effekten förväntas uppvägas av skatter på exceptionella vinster som görs av energiproduktions- och energidistributionsföretag. Budgetkostnaden för stödåtgärder som är inriktade på att skydda utsatta hushåll och företag beräknas uppgå till 0,2 % av BNP 2024, varav mindre än 0,1 % av BNP bevarar prissignalen för att minska efterfrågan på energi och öka energieffektiviteten. Om besparingarna från den minskade nettobudgetkostnaden för krisstödsåtgärderna på energiområdet skulle användas för att minska underskottet i de offentliga finanserna såsom rådet rekommenderar, skulle dessa prognoser innebära en finanspolitisk anpassning på 0,4 % av BNP 2024 medan de nationellt finansierade primära nettoutgifterna beräknas ge ett expansivt bidrag till den finanspolitiska inriktningen på 1,2 % av BNP samma år. Krisstödsåtgärderna på energiområdet förväntas inte vara avvecklade så snart som möjligt under 2023 och 2024. Det finns en risk för att detta inte kommer att överensstämma med rådets rekommendation. Dessutom beräknas de besparingar som görs till följd av detta inte användas fullt ut för att minska underskottet i de offentliga finanserna. Dessa risker överensstämmer inte med rådets rekommendation.

[14] Rådets rekommendation av den 14 juli 2023 om Rumäniens nationella reformprogram 2023 med avgivande av rådets yttrande om Rumäniens konvergensprogram 2023 (EUT C 312, 1.9.2023, s. 216).

[15] Siffran anger den årliga budgetkostnaden för dessa åtgärder, inklusive inkomster och utgifter och, i tillämpliga fall, exklusive intäkter från skatter på energileverantörers oförutsedda vinster.

(22) Rådet rekommenderade vidare Rumänien att bevara nationellt finansierade offentliga investeringar och säkerställa ett effektivt utnyttjande av bidrag från faciliteten och andra unionsmedel, särskilt för att främja den gröna och den digitala omställningen. Enligt kommissionens vårprognos 2024 kommer nationellt finansierade offentliga investeringar att öka från 2,3 % av BNP 2023 till 3,3 % av BNP 2024. Detta överensstämmer med rådets rekommendation. Offentliga utgifter som finansieras med inkomster i form av unionsmedel – däribland bidrag inom ramen för faciliteten – förväntas i sin tur minska från 3,3 % 2023 till 2,3 % av BNP 2024. Denna minskning beror på avslutningen av programperioden 2014–2020 för unionens strukturfonder, för vilka medel fanns tillgängliga till och med 2023.

(23) På grundval av de politiska åtgärder som är kända vid stoppdatumet för prognosen och vid oförändrad politik förutses i kommissionens vårprognos 2024 ett underskott i de offentliga finanserna på 7,0 % av BNP 2025. Den offentliga skuldkvoten i förhållande till BNP beräknas öka till 53,9 % fram till slutet av 2025. Ökningen av underskottet 2025 är främst en följd av den kortsiktiga kostnaden för pensionsreformen, som förväntas öka underskottet med ytterligare 0,5 % av BNP 2025 jämfört med ett referensscenario utan en reform. En viss dämpning av kapitalutgifterna kommer dock sannolikt att ske efter de lokala valen, och ökningen av de löpande utgifterna exklusive pensioner förväntas minska något. I underskottsprognosen för 2025 ingår inte de potentiella ytterligare intäkterna från reformen av skattesystemet för mikroföretag och den breda skattereformen, som båda ingår i återhämtnings- och resiliensplanen och håller på att utarbetas. Dessa reformer kan generera betydande intäkter för regeringen och avsevärt minska underskottet för 2025 jämfört med prognosen, om de utformas och genomförs på ett korrekt sätt. En försiktig finanspolitik bör bidra till att minska kärninflationen, som ligger långt över unionsgenomsnittet och skulle kunna leda till att konkurrenskraften går förlorad om den kvarstår, och bör även leda till att den externa ställningen stärks.

(24) I enlighet med artikel 19.3 b i förordning (EU) 2021/241 och kriterium 2.2 i bilaga V till den förordningen omfattar återhämtnings- och resiliensplanen ett stort antal ömsesidigt förstärkande reformer och investeringar som ska vara genomförda senast 2026. Dessa reformer och investeringar förväntas bidra till att effektivt ta itu med alla eller en betydande del av de utmaningar som konstaterats i relevanta landsspecifika rekommendationer. Inom denna snäva tidsram är det viktigt att snabbt gå vidare med ett effektivt genomförande av återhämtnings- och resiliensplanen, inbegripet REPowerEU-kapitlet, för att stärka Rumäniens konkurrenskraft på lång sikt genom den gröna och den digitala omställningen, samtidigt som social rättvisa säkerställs. Om Rumänien ska kunna visa resultat avseende åtagandena i återhämtnings- och resiliensplanen senast till augusti 2026 är det viktigt att Rumänien avsevärt påskyndar genomförandet av reformer och investeringar genom att säkerställa ändamålsenlig styrning och stärka den administrativa kapaciteten. Att lokala och regionala myndigheter, arbetsmarknadens parter, det civila samhället och andra berörda parter deltar på ett systematiskt sätt är fortsatt avgörande för att säkerställa ett brett egenansvar för ett framgångsrikt genomförande av återhämtnings- och resiliensplanen.

(25) Som en del av halvtidsöversynen av de sammanhållningspolitiska programmen, i enlighet med artikel 18 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1060 ([16]), är Rumänien skyldigt att se över varje program som får stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf), Europeiska socialfonden+ (ESF+), Sammanhållningsfonden och Fonden för en rättvis omställning (FRO) senast i mars 2025, med beaktande av bland annat de utmaningar som konstaterades i de landsspecifika rekommendationerna 2024 liksom landets nationella energi- och klimatplan. Denna översyn utgör grunden för den slutgiltiga tilldelningen av unionsmedlen i varje program. Rumänien har gjort framsteg i genomförandet av de sammanhållningspolitiska programmen och den europeiska pelaren för sociala rättigheter, men utmaningar kvarstår och det finns fortfarande stora territoriella skillnader i investeringar och sysselsättning mellan huvudstadsregionen och andra regioner samt mellan stadsområden och andra områden. Det är viktigt att påskynda genomförandet av de sammanhållningspolitiska programmen och stärkandet av den administrativa kapaciteten på nationell och regional nivå. De prioriteringar som överenskommits i programmen är fortfarande relevanta. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt att förbättra förvaltningen och hållbarheten inom vatten-, avlopps- och avfallssektorerna. Det är lika viktigt att förbättra arbetsproduktiviteten och företagens innovationsförmåga genom att fokusera på riktat företagsstöd, inbegripet samarbete mellan den offentliga och den privata sektorn och deltagande i europeiska forsknings- och innovationsinitiativ. Investeringar i järnvägsnätet och i hållbara stadstransporter bör fortsätta att prioriteras, vid sidan av skyddet av den biologiska mångfalden.

([16]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1060 av den 24 juni 2021 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden, Fonden för en rättvis omställning och Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden samt finansiella regler för dessa och för Asyl-, migrations- och integrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik (EUT L 231, 30.6.2021, s. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

(26) Det är även viktigt att utveckla den administrativa kapaciteten på nationell och subnationell nivå, med fokus på att stärka regionala och lokala myndigheter. Genomförandet av de territoriella planerna för en rättvis omställning bör säkerställas, inklusive utfasning av kol senast 2032. De offentliga arbetsförmedlingarna bör fortsätta att förbättras. I detta sammanhang är det särskilt relevant att effektivisera de åtgärder för aktivering på arbetsmarknaden som riktar sig till kvinnor, unga som varken arbetar eller studerar, personer med funktionsnedsättning och marginaliserade grupper, såsom romer. Det krävs investeringar i såväl utbildning som kompetenshöjning och omskolning av befolkningen. Tillgången till och kvaliteten på sociala tjänster, långvarig vård och omsorg och hälso- och sjukvård för utsatta grupper i hela landet behöver förbättras, och åtgärderna för avinstitutionalisering behöver påskyndas. Energifattigdom är fortsatt en betydande utmaning. Vid halvtidsöversynen bör ytterligare uppmärksamhet ägnas åt tillgången till subventionerade bostäder och relaterade sociala tjänster samt åt hållbar utveckling i mindre stadsområden, där den bristande administrativa kapaciteten har varit långvarig. Att ta itu med dessa utmaningar skulle också bidra till att stödja uppåtgående social konvergens, i linje med kommissionens avdelningars landsanalys i andra steget som bygger på inslagen i ramen för social konvergens, som testades 2024. I enlighet med artikel 3.3 b i förordning (EU) 2024/1263 ska den europeiska planeringsterminen omfatta kommissionens övervakning av genomförandet av riktlinjerna för sysselsättning, bland annat genom en ram för identifiering av riskerna för den sociala konvergensen. Rumänien skulle också kunna utnyttja den europeiska plattformen för strategisk teknik, som inrättades genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/795 ([17]), för att stödja investeringar i bioteknik (t.ex. investeringar i användning av artificiell intelligens i den medicinska sektorn och inom forskning, och produktiva investeringar i kritiska läkemedel), i digital teknik och teknikintensiv innovation och i ren och resurseffektiv teknik, samt för att investera i kapacitet för att åtgärda brist på kompetens, t.ex. den kompetens som krävs för att utveckla dessa kritiska tekniker.

(27) Trots förbättringar på senare tid är fattigdomsrisken och ojämlikheten fortfarande hög med avsevärda skillnader mellan olika befolkningsgrupper och regioner, då tillgången till sysselsättning och utbildning fortfarande är ojämn i Rumänien. Det sociala trygghetssystemets förmåga att minska fattigdomsrisker och ojämlikhet är fortfarande begränsad på grund av dess otillräcklighet och bristande tillgänglighet. Dessutom är sysselsättningsgraden fortfarande en av de lägsta i unionen, särskilt för underrepresenterade grupper. Slutligen har svårigheter att säkerställa lika tillgång till utbildning av hög kvalitet en negativ inverkan på en inkluderande tillväxt.

(28) Återhämtnings- och resiliensplanen innehåller åtgärder som effektivt bidrar till de utmaningar som avses i skäl 27. Sådana åtgärder omfattar en reform av trygghetssystemet för vuxna med funktionsnedsättning, en reform för att införa arbetskort och formalisering av hushållsarbetare, en investering i program för kompetensutveckling eller omskolning av företagsanställda, en reform av grundskolan för att förebygga och minska andelen som lämnar skolan med högst grundskoleutbildning och en investering i utvecklingen av ett ramprogram för fortbildning för förskolepersonal. Sammanhållningsprogrammen omfattar också relaterade t.ex. insatser för ungdomssysselsättning, aktivering och sysselsättning för mindre gynnade grupper på arbetsmarknaden samt social inkludering för människor i utsatta grupper. Att snabbt gå vidare och genomföra dessa är en del i att ta itu med de utmaningar som avses i skäl 27 och skulle stödja den uppåtgående sociala konvergensen.

(29) Mot bakgrund av kommissionens fördjupade granskning och slutsatser om förekomsten av alltför stora obalanser återspeglas rekommendationerna enligt artikel 6 i förordning (EU) nr1176/2011 i rekommendationerna 1 och 2. Den politik som avses i rekommendation 1 bidrar till att hantera sårbarheter med koppling till de stora underskotten i bytesbalansen och i de offentliga finanserna, som gör ekonomin potentiellt sårbar för chocker och bidrar till hög inflation. Den politik som avses i rekommendation 2 bidrar till att hantera sårbarheter med koppling till kostnadskonkurrenskraften till följd av löneökningar som överstiger arbetsproduktivitetsökningen och den icke kostnadsrelaterade konkurrenskraften till följd av strukturella flaskhalsar.

([17]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/795 av den 29 februari 2024 om inrättande av den europeiska plattformen för strategisk teknik (STEP), och om ändring av direktiv 2003/87/EG och förordningarna (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) nr 1303/2013, (EU) nr 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 och (EU) 2021/241 (EUT L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Rumänien att 2024 och 2025 vidta följande åtgärder:

1. Lämna in den medelfristiga finans- och strukturpolitiska planen i tid. Strama åt finanspolitiken för att uppnå en finanspolitisk anpassning för 2024 som helhet. I linje med kraven i den reformerade stabilitets- och tillväxtpakten, begränsa ökningen av nettoutgifterna 2025 ([18]) till en nivå som bland annat är förenlig med att minska underskottet i de offentliga finanserna i riktning mot fördragets referensvärde på 3 % av BNP och bevara den offentliga skulden på en sund nivå på medellång sikt.
2. Avsevärt påskynda genomförandet av de sammanhållningspolitiska programmen och återhämtnings- och resiliensplanen, inbegripet REPowerEU-kapitlet, genom att säkerställa en effektiv styrning och stärka den administrativa kapaciteten, för att säkerställa att reformer och investeringar är genomförda senast augusti 2026. Inom ramen för halvtidsöversynen av de sammanhållningspolitiska programmen, fortsätta att fokusera på de överenskomna prioriteringarna och vidta åtgärder för att bättre tillgodose behoven i fråga om subventionerade bostäder, relaterade sociala tjänster och utvecklingen av mindre stadsområden, samtidigt som man beaktar de möjligheter som den europeiska plattformen för strategisk teknik erbjuder för att förbättra konkurrenskraften.

Utfärdad i Luxemburg den 21 oktober 2024.

På rådets vägnar

NAGY I.

Ordförande

([18]) Enligt artikel 2.2 i förordning (EU) 2024/1263 avses med nettoutgifter: offentliga utgifter efter avdrag för ränteutgifter, diskretionära åtgärder på inkomstsidan, utgifter för unionsprogram som till fullo motsvaras av inkomster i form av unionsmedel, nationella utgifter för samfinansiering av program som finansieras av unionen, konjunkturberoende delar av utgifter för arbetslöshetsersättning samt engångsåtgärder och andra tillfälliga åtgärder.